

Минимални стандарти на
Българското дружество по
психодрама и групова терапия
(БДПГТ) за специализирано
обучение по психодрама,
социометрия и групова терапия
и процедура по акредитация и
мониторинг на обучителни
програми

ПРОЕКТ КС / 13 ЮНИ 2021

СЪДЪРЖАНИЕ

I.	ВЪВЕДЕНИЕ	2
1.	Обхват на документа и понятия.....	2
2.	Кратък исторически преглед	3
3.	Основни принципи при създаването на документа	4
4.	Предмет на минималните стандарти.....	5
II.	ОБУЧЕНИЕ	5
1.	Достъп до обучение	5
2.	Прием за обучение.....	6
3.	Предмет на обучението	6
4.	Цел на обучението	6
5.	Принципи на обучението	7
6.	Етапи и степени на обучение.....	7
7.	Количествени параметри на обучението	8
8.	Нива и етапи на обучение	9
9.	Съдържание на обучението	12
10.	Участници в обучителния и изпитен процес.....	15
11.	Изпитна процедура.....	17
12.	Квалификация и правоспособност	19
III.	АКРЕДИТАЦИЯ И МОНИТОРИНГ	19
1.	Основни принципи	19
2.	Определения.....	20
3.	Условия за акредитация	22
4.	Органи по акредитация	22
5.	Основни роли и задачи в процеса по акредитация и мониторинг.....	24
6.	Процедура по акредитация	25
7.	Срокове	27
8.	Процедура по мониторинг	29
9.	Дължими такси и възнаграждения	30
10.	Процедура по жалби и решаване на спорове	30
IV.	ПРОДЪЛЖАВАЩО ПРОФЕСИОНАЛНО РАЗВИТИЕ (ППР)	31
1.	Общи положения.....	31
2.	Формати на продължаващото професионално развитие.....	31
V.	ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ	32

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Българското дружество по психодрама и групова терапия (БДПГТ) - юридическо лице, регистрирано по ЗЮЛНЦ, работещо в обществена полза, - е обединяваща и акредитираща организация за Република България на обучителни програми и институционални членове на Федерация на европейските психодрама тренинг организации (ФЕПТО)¹ в областта на психодрамата, социометрията и груповата терапия.

БДПГТ е член на: - ФЕПТО, която от своя страна е член на Европейската асоциация по психотерапия (ЕАП)²; - Българската асоциация по психотерапия (БАП), която от своя страна също е член на ЕАП, и е национална обединяваща и присъждаща организация за квалификацията "психотерапевт" в Република България.

1. Обхват на документа и понятия

Настоящият документ обхваща и описва минималните стандарти в Република България за: - обучение по психодрама, социометрия и групова терапия³ (рефериран също като *метод / модалност*), вкл. изпитна процедура, - процедурата за акредитация на нови програми и мониторинг.

Минималните стандарти са хармонизирани със стандартите за обучение, акредитация, добра практика и супервизия на практиката на ФЕПТО, БАП и ЕАП. В настоящия текст по-нататък изразът *минимални стандарти* се ползва в горния смисъл и обхват.

Под *метод* в този документ се има предвид и се разбира методът *психодрама, социометрия и групова терапия*. Под *модалност* в този документ се разбира психотерапевтичното направление на психодрамата, социометрията и груповата терапия.

Настоящият документ е изработен от КС на 13. юни 2021 г.⁴ и съдържа общо 32 (тридесет и три) страници, вкл. титулната.

¹ ФЕПТО (Федерация на европейските психодрама тренинг организации) е името на български език и идентично на FEPTO (Federation of European Psychodrama Training Organisations).

² ЕАП (Европейска асоциация по психотерапия) е името на български език и идентично на EAP (European Association for Psychotherapy).

³ Групов психотерапевтичен метод, създаден от Джейкъб Л. Морено през 1921 г.

⁴ Документът е изработен от КС като по създаването му конкретно са работили петима от общо седемте членове на КС, а именно - Гълъбина Тарашоева, Детелина Христова, Инна Бранева, Цветелина Господинова и Цветелина Йосифова.

2. Кратък исторически преглед

Минималните стандарти на БДПГТ са приети за първи път през 2005 г. и са съобразени с минималните стандарти на ФЕПТО и националните изисквания и професионален контекст тогава.

Развитието на теорията, практиката, разширяването на приложението и установяването на формирането в метода в страната, както и разрастването и професионализирането на психодраматичната общност като част от по-голямото психотерапевтичното семейство у нас и по света, налага текущото актуализиране на минималните стандарти на БДПГТ.

Този естествен вътрешен процес на общността за подобряване качеството на обучението и продължаващото развитие на професионално практикуващите психодрама съответства на сходни процеси в организациите и професионалните мрежи, чийто директен член е БДПГТ. Такива са ФЕПТО, БАП, както и ЕАП, в която те членуват, чийто етични принципи, компетентностен подход и стандарти за обучение са възприети и общовалидни за тези организации.

Процесът и намерението за актуализация на минималните стандарти присъстват още в мандат 2011–2015 г. чрез въпросник, изпратен до всички обучителни институти в страната, институционални членове на ФЕПТО. Въпросникът съдържа основно теми, свързани с начина на обучение на студентите в отделните обучителни институти. Целта е да се събере актуална информация за практиката, която да даде основа за бъдещи минимални стандарти.

През мандат 2015–2018 г. УС се обръща към Комисията по стандартите (КС) с предложение да започне процес на актуализация на стандартите и изработване на проект за процедура по национална акредитация на нови обучителни програми. Така се създава първи вариант на документа.⁵

Първият вариант на проекта за актуализация на стандартите е представен на извънредно ОС през юли 2017 г. След допълване на предложенията от дискусиата в извънредното ОС през юли 2017 г. проектът е представен за обсъждане и на кръгли маси, проведени по време на IV-та Национална конференция през 2017 г. и на V-та Национална конференция на БДПГТ, през 2019 г.

През 2019 г. документът е предоставен за обсъждане и на новоизбраната КС за мандат 2019-2022 г. Работата по документа продължава УС. Негова чернова е представена за

⁵ Първият вариант на документа е разработен от екип от двама - Цветелина Йосифова, като представител на КС и Елена Евстатиева, Председател на УС.

обсъждане на ОС на 28.03.2021 г. ОС решава да възложи на КС да довърши работата по документа, за да бъде разгледан и приет от извънредно ОС през същата година.

3. Основни принципи при създаването на документа

- Актуализацията на минималните стандарти за обучение се основава на: - първите минимални стандарти на БДПГТ; - исторически установените добри практики на БДПГТ, респективно ФЕПТО, БАП и ЕАП; и - публичните обсъждания на проекта за нови стандарти, описани в историческото развитие⁶ на минималните стандарти.
- Отчитат се развитието и прилагането на метода, както и новите очаквания и изисквания към професията на психотерапевта и в частност на психодрама терапевта / психодрама водещия.
- Са в хармония със стандартите на ФЕПТО, БАП и ЕАП.
- Съответстват на духа, разбирането за психотерапия, достъпа до обучение, качеството и обхвата на обучението, приети със Страсбургската декларация от 1990 г.⁷
- Отчитат необходимостта от постоянно развитие на професионално практикуващите психодрама и тяхната подкрепа в изграждането на добра и отговаряща на високи стандарти практика.
- Описаните количествени и качествени стандарти са минимални. На различни етапи от обучението те биха могли да бъдат надхвърляни и трябва да бъдат задължително достигани.
- Утвърждават автономията и независимостта на институтите, предлагащи програми за обучение, да решават относно съдържанието на обучението, разработването и провеждането на обучителни програми в метода, избора на обучаеми, обучители, супервизори и изпитващи в рамките на възприетите местни и международни стандарти, и при спазване на етичните норми на професията.
- БДПГТ споделя и препоръчва на институтите / програмите, провеждащи специализирано обучение в метода у нас, да хармонизират учебните си програми с приетите и публикувани от ЕАП през 2013 г. ключови професионални компетенции⁸.

⁶ Виж Раздел I. т. 2. Кратък исторически преглед от настоящия документ.

⁷ Виж [Страсбургска декларация от 1990 г.](#)

⁸ За повече информация виж [„Професионални компетентности на психотерапевта, който практикува в Европа“](#)

4. Предмет на минималните стандарти

Предмет на минималните стандарти е специализираното обучение в метода (модалността)⁹ *психодрама, социометрия и групова терапия*, вкл. различните етапи на обучение, тяхното теоретично съдържание и професионална подкрепа, през които преминава всеки професионалист за придобиване на различните нива на професионална правоспособност, а именно – *психодрама асистент (консултант), психодрама терапевт / психодрама водещ*. Неразделна част от стандартите е и изискването за *продължаващо професионално развитие (ППР)* след придобиването на правоспособност.

Процедурата за акредитация и мониторинг представлява отделна, неразделна част от документа за минималните стандарти на обучение, вземайки предвид, че всяка нова програма следва да изпълнява тези стандарти. Несъответствие с тях означава невъзможност за акредитация от БДПГТ до момента на отстраняването им.

Предмет на процедурата за акредитация на обучителни програми е описание на критериите за акредитиране, механизмите за мониторинг и подкрепа, оказвани от БДПГТ в процеса на акредитиране и доказване на съответствие на програмата с минималните стандарти за обучение на БДПГТ.

II. ОБУЧЕНИЕ

1. Достъп до обучение

Достъп до обучение в метода е възможен и се осъществява на основата на различни предварителни образователни квалификации, преди всичко в областта на хуманитарните и социалните науки по смисъла на Страсбургската декларация от 1990 г.¹⁰. Достъпът на завършилите специалности извън тези науки е възможен при покриване на всички изисквания на основно ниво на обучение по психотерапия, което бива документално удостоверявано и регистрирано.

Кандидатите за специализирано обучение в метода е необходимо да са навършили 22-годишна възраст, да са преминали личен опит (лична терапия) в група чрез метода, да са завършили или да са в процес на завършване най-малко на бакалавърска академична степен в момента на стартиране на обучението им.

⁹ За нуждите на настоящия документ психотерапевтичният метод психодрама, социометрия и групова терапия се заменя с думата метод, а областта - с модалност.

¹⁰ Виж [Страсбургската декларация от 1990 г.](#)

2. Прием за обучение

Приемът се осъществява по процедура, възприета от всеки обучителен институт на базата на подаване на формуляр / заявка за кандидатстване за обучение и индивидуално интервю за прием.¹¹ При необходимост и по решение на института приемът може да става и след участие във въвеждащ семинар в метода. Кандидатът за обучение представя документ за достигнато необходимото академично образование.

Цялата информация, всички обстоятелства и документи, представени от обучаващия се започването на обучение, се вписват от института в специално създаден за целта *регистър* (електронно и/или на хартия) и при спазване на всички GDPR изисквания за събиране, съхранение и обработка на лична информация. Регистърът съдържа информация за всеки обучаващ се - личен файл с трите имена, пол, възраст, дата на раждане, ЕГН, представени документи за образование и др.; и текущо отразява всички етапи на обучението, през които той преминава - начало, брой семинари, брой часове, дипломиране, изпитна комисия, настъпващите промени и др. подобни.

3. Предмет на обучението

Специализираното обучение по психодрама, социометрия и групова терапия се отнася до философската система, историята, подходите, техниките, практиката и приложенията на метода, създаден през 1921 г. и разработен от Джейкъб Л. Морено (1889-1974), неговите ученици и последователи, както и последващото развитие, клиничното и другите му приложения.

4. Цел на обучението

Основна цел на цялостното специализирано обучение в метода е развитието на професионална психотерапевтична компетентност на всеки обучаващ се за професионално практикуващ психодраматист (*психодрама асистент (консултант), психодрама терапевт / психодрама водещ*).

Професионално практикуващият психодраматист е необходимо да придобие знания и да изгради умения за самостоятелна работа и прилагането на метода в границите на своята компетентност и работен контекст, в интерес на своите пациенти/клиенти, подпомагайки тяхното психично благополучие и оздравяване, и незастрашавайки психично им здраве и живот.

¹¹ Виж [Минимални стандарти на ФЕПТО](#).

5. Принципи на обучението

Специализираното обучение в метода се осъществява на базата на написани и официално обявени обучителни програми, с ясно съдържание, структура, продължителност и условия.

Обучителните програми могат да бъдат предлагани и осъществявани от екип от минимум от двама квалифицирани обучители¹² по смисъла на настоящия документ.

Обучителни програми могат да се представят за акредитиране и да бъдат осъществявани от името на юридически лица регистрирани по ЗЮЛНЦ или ТЗ, както и от граждански дружества по чл. 357 от ЗЗД, при спазването на всяка част от минималните стандарти за обучение, етични принципи и добри практики.

Специализираното обучение в метода има своя логика, съдържание, минимална продължителност, минимални количествени и качествени параметри, последователност и етапи. Всеки етап, без подготвителното ниво, дава различна правоспособност на професионално практикуващите психодраматисти.

Специализираното обучение в метода се осъществява от институти с обучителни програми, акредитирани от БДПГТ, или в програми, предлагани от институти институционални членове на ФЕПТО, при спазването на минималните стандарти за обучение на БДПГТ.

6. Етапи и степени на обучение

Обучението протича в два основни етапа - **основно обучение по психотерапия и специализирано обучение в психотерапевтичния метод.**

Общият обем часове на цялостното обучение по психотерапия е не по-малко от 3,200 (три хиляди и двеста) учебни часа.¹³

Основното обучение обхваща 1,800 (хиляда и осемстотин) учебни часа и е общообразователно по психотерапия. Провежда се за не по-малко от 3 (три) години. **Специализираното обучение** е обучение в психотерапевтичната модалност (метод), обхваща 1,400 (хиляда и четиристотин) учебни часа и е с продължителност от не по-малко от 4 (четири) години.

¹² Виж Раздел II. Обучение. т. 10. Участници в обучителния и изпитен процес

¹³ Един учебен час е с продължителност от 45 минути.

Цялостното обучение може да бъде проведено и като 5-годишно академично обучение по психотерапия в програма, предлагана в университет, и което съдържа всички теоретични и практически елементи, определени в настоящия документ.¹⁴

Общообразователните часове (мин. 1,800 учебни часа) представляват основното обучение по психотерапия. Те биха могли да се набавят: - в рамките на университетско образование предимно по психология, хуманитарни и социални науки, психиатрия или съответни на тях други университетски програми; или - в рамките на извънуниверситетско образование по психотерапия.

Специализираното обучение в метода модалността (мин. 1,400 учебни часа) може да се случва в извънуниверситетски програми или в програми предлагани в университет, които съдържат всички теоретични и практически елементи, определени в настоящия документ.¹⁵

7. Количествени параметри на обучението

Специализирано обучение в метода е с общ обем от минимум 1,400 (хиляда и четиристотин) учебни часа и продължителност от не по-малко от 3 (три) години. Специализираното обучение по психодрама е извънуниверситетско или академично образование по психотерапия, отговарящо на развитието на компетентностния модел на ФЕПТО, БАП и ЕАП.

Специализираното обучение съдържа:

- *Личен опит в група (лична терапия чрез метода)* с обем от минимум 200 учебни часа и предшества същинското обучение в метода. Нарича се *подготвително ниво*.
- *Първото ниво* (асистентско (консултантско) на обучение обхваща обем от минимум 600 учебни часа.
- *Второто ниво* (терапевтично / на водещ) на обучение обхваща обем от минимум 600 учебни часа.

Прави се разлика между психодрама терапевт и психодрама водещ. В зависимост от правоспособността, която ще защитават, към кандидатите има различни изисквания за теоретична подготовка и компетентност, които се очаква да покриват в хода на обучението си.

¹⁴ Виж [Стандарти за обучение на БАП](#)

¹⁵ Виж [Стандарти за обучение на БАП](#)

8. Нива и етапи на обучение

- **Подготвително ниво** - личен опит (лична терапия) в група чрез метода

Продължителност: между 1 и 1.5 години (минимум 200 учебни часа).

Цел: По-диференцирано познание за себе си, себерефлексия, развиване на умения за справяне със своите вътрешни конфликти и с критични житейски ситуации.

Подготвителното ниво на обучение бива водено от дипломиран психодрама терапевт / психодрама водещ, покриващ стандартите, описани в този документ за съответната професионална правоспособност.

Успешното преминаване на подготвителния етап - личен опит (лична терапия) в група, - е необходимо условие за достъп до и стартиране на специализираното обучение в метода. Готовността на обучаващия се за преминаване в следващото първо ниво на обучение се преценява от водещия на групата за личен опит заедно с основния учител.

- **Първо ниво на обучение**

Продължителност: между 2.5 и 3 години (минимум 600 учебни часа).

Цел: Да натрупа и развие умения и да придобие знания по посока на автономност и лична зрялост. Да започне овладяването на основните елементи/инструменти на метода.

Обучението се води от учител/и, отговарящи на изискванията описани в този документ¹⁶.

Правоспособност: Успешно завършилите първо ниво на обучение получават диплома за *психодрама-асистент (консултант)*. Тя им позволява да използват инструментите на психодрамата в рамките на своята професионална компетентност, в екип с психодрама психотерапевт/психодрама водещ.

Завършилите първо ниво на обучение, които продължават обучението си във второ ниво, биха могли да работят в групов или индивидуален формат под супервизия.

Компетентност при завършването на първо ниво:

Знания: - основи на философията, историята и теорията на метода; - теоретични основи на груповата психотерапия; - групов процес и групова динамика; - петте основни елементи / инструменти на психодрамата; - структура на психодраматичната сесия; - терапевтични фактори на психодрамата и груповия процес.

Умения: - като групов член: – поемане и влизане в роля, помощен аз, протагонист, дубльор, поемане и изиграване на роля, даване на обратна връзка и споделяне; - като

¹⁶ Виж Раздел II. Обучение. т. 10. Участници в обучителния и изпитен процес

водещ: – водене на загряване; разбиране, следване и катализиране на груповия процес; - познаване и ползване на различните техники; - водене на винетки; - поставяне на сцена; - водене на интервю в роля; - водене на протагонист-центрирана работа; - монолог, дублиране, размяна на ролите, огледало, хор; и др.

Нагласи и изградени качества: - по-добро себеразбиране; - разбиране на другите и изразяване на емпатия; - разпознаване и вербализиране на чувства и преживявания; - позитивна оценка и сътрудничество; - умение за даване и за приемане, както на позитивна, така и на негативна обратна връзка; - спонтанност; - креативност.

Готовността на обучаващия се за преминаване в следващото първо ниво на обучение се преценява от водещия на групата за личен опит заедно с основния учител.

- Второ ниво на обучение

Продължителност: между 2,5 и 4 години (минимум 600 учебни часа).

Цел: Да доразвие и усъвършенства знанията и натрупването на практически умения чрез практикуване на взаимно водене под директна супервизия в постоянна учебна група, специализирани семинари, придружени от системна групова супервизия на групата и на индивидуална практика на обучаващия се.

Правоспособност: Обучението приключва с придобиване на диплома за правоспособност на *психодрама терапевт* или *психодрама водещ*, в зависимост от професионалното поле на обучаващия се, и в съответствие със задължителните изисквания за познания в областта на психопатологията, както и клиничен опит в случаите, в които обучаващият се работи в областта на психотерапията.

Компетентност при завършването на второ ниво:

Знания: - задълбочено познаване на теорията и практиката на метода, групова и индивидуална; - комплексни знания за човешкото развитие и психопатология; - знания, свързани с оценка, договаряне и планиране на практиката с пациенти/клиенти; - груповия процес; - отваряне, водене и затваряне на случай; - норми и граници на професията психотерапевт, в частност психодрама терапевт/психодрама водещ.

Умения: - за водене на група чрез метода и на протагонист-центрирана лична работа; - познаване и прилагане на социометрията; - за оценка, договаряне и планиране на прилагане на метода в група, в двойка и семейство, организация или индивидуално; - умения за анализ и стимулиране на групов процес; - за описване и изследване на собствената практика; - за ползване и провеждане на изследвания, вкл. познаване и ползване на инструментите за проучвания в психодрамата, - за водене на индивидуален случай чрез монодрама; - за договаряне, планиране, провеждане и затваряне на терапевтичен/консултативен процес; и др.

Нагласи и придобити качества: - лична, социална и професионална зрялост и посветеност на работата, съгласно професионалните и етични норми.

Таблица: Продължителност и количествени параметри на обучението

Продължителност	Вид	БДПГТ	ФЕПТО*	БАП/ЕАП
Година 1-1.5	Подготвително ниво - Личен опит (лична терапия) в група			
	-Личен опит (лична терапия) в група чрез психодрама	200 уч. ч.	мин. 200 уч. ч. (общо за обучението)	мин. 250 уч. ч.
	Общ брой часове за подготвително ниво	200 уч. часа (Личният опит продължава в I-во ниво (200 уч. ч.) и във II-ро ниво (60 уч. ч.) Общо 460 уч. ч. за обучението.)		
Година 1.5-4.5	Първо ниво на обучение психодрама асистент (консултант)			
	-Личен опит в група чрез психодрама и сценично разглеждане на лични теми	200 уч. ч.		
	-Теория и техника	200 уч. ч.	мин. 120 уч. ч. (общо за обучението)	500-800 уч. ч.
	-Водене на загаряване, взаимно водене на винетки и психодрама в рамките на група за напреднали под директна супервизия	200 уч. ч.	мин. 200 уч. ч. (общо за обучението)	
	Общ брой часове за първо ниво	мин. 600 уч. часа		
Година 4.5-7	Второ ниво на обучение психодрама терапевт / психодрама водещ			
	-Личен опит в група	60 уч. ч.		
	-Теория и техники (специализирани семинари, вкл. водени от гостуващи обучители)	140 уч. ч.		
	Взаимно водене под директна супервизия в рамките на група за напреднали	140 уч. ч.	160 уч. ч.	
	Супервизия (групова и индивидуална/ екипна) на собствената практика	100 уч. ч. (80 уч. ч. групово и 20 уч. ч. инд./екипна)	80 уч. ч.	мин. 150 уч. ч.
	Часове по предложение на института или по идея на обучаващия се	-	120 уч. ч.	
	Собствена практика извън учебната група	мин. 160 уч. ч. (130 уч. ч. в група и 30 уч. ч. в инд. формат)		мин. 300 уч. ч.
	Общо брой часове във второ ниво	мин. 600 уч. часа		
Общо ~ 7 години или 5 при академично обучение	Общо брой часове за цялото обучение – личен опит, първо и второ ниво	мин. 1,400 уч. часа	мин. 880 уч. часа	мин. 1,400 уч. часа

* Количествените параметри на минималните стандарти за обучение на ФЕПТО са общо 880 часа, като обучението продължава минимум 4 години. Часовете са разпределени, както следва: - 200 часа в група за собствен опит; - 120 часа теория и техники; 200 часа водене на група в рамките на група за напреднали; - 80 часа супервизия, от които мин. 40 часа индивидуална супервизия на практиката или на екипа, водещ група; - 120 часа по предложение на учебната организация или на обучаващия се в някоя от горните три категории.

9. Съдържание на обучението

- **Съдържание на основното обучение** (минимум 1,800 уч. ч.), предшестващи специализираното обучение в метода:

- Теории за човешкото развитие през целия жизнен цикъл
- Разбиране и познания за други психотерапевтични подходи
- Теория на психотерапевтичния процес и на промяната
- Разбиране и познания за социални и културни проблеми във връзка с психотерапията
- Теории на психопатологията
- Теории за оценка и интервенция (психотерапевтичната техника и интервенции), клинични обсъждания (семинари върху случаи винетки / клинични случаи) и др.

- Съдържание и елементи на специализираното обучение в метода

Основните елементи на специализираното обучение в метода включват: - личен опит в група (лична терапия чрез метода); - теоретична подготовка; - практика под супервизия; и - практически опит / стаж в институция за психично здраве или еквивалентен професионален опит в социална, културна или образователна организация, лечебно заведение / клиника / практика¹⁷, вкл. опит с психосоциални кризи и взаимодействие с други специалисти в областта на психосоциалната подкрепа и психичното здраве.

Целта на всеки един елемент е да допринесе за професионалната подготовка за развитие на практика и компетентности на професионално практикуващите психодраматисти, съобразно изискванията на правоспособността, която придобиват – психодрама-асистент (консултант), психодрама терапевт / психодрама водещ¹⁸.

Личният опит в група е неразделна част от всеки един етап на обучението. Той цели по-диференцирано познание за себе си, себerefлексия, развиване на умения за справяне със своите вътрешни конфликти и с критични житейски ситуации.

Обучението се осъществява чрез поемане и влизане в роли – от собствени теми и реалност, както и на помощен аз в психодрами и теми на други членове на групата. В отделните етапи от обучението си, обучаваният постепенно преминава от ролята на пациент/клиент в различни професионални роли: - водещ -терапевт, - водещ/терапевт, - супервизиран и др.

¹⁷ Специфично изискване към кандидати за правоспособност психодрама терапевт (съобразно стандартите на БАП/ЕАП).

¹⁸ За повече информация виж [„Ключови компетентности на психотерапевта, практикуващ в Европа“](#).

Теоретичната подготовка¹⁹ на професионално практикуващите психодрама присъства във всеки етап и във всяко едно от нивата на обучението.

Минимални изисквания за тематичен обхват на теоретичната подготовка по психодрама, социометрия и групова терапия включват:

- Задълбочено познаване и разбиране за метода като сценична интерпретация на търсенето на истината за човека. Задълбочено познание за философията, историческото развитие и теорията на психодрамата, социометрията и груповата терапия: - идеи и теоретични концепти от наследството на Дж. Л. Морено²⁰, неговите ученици и последователи допринесли за развитието на метода.

В т ч.: ролева теория (видове роли - соматична, психологична, социална/психодраматична, трансцендентна, - и връзката им с теорията на развитието на психодрамата); - среща, спонтанност, креативност, културни консерви, теле, добавъчна реалност; - теория за развитие на личността (първа, втора, трета вселена), основни елементи / инструменти на психодрамата (протагонист, помощни азове, сцена/пространство, водещ/директор, група); - основни техники на психодрамата (поемане на роля; смяна на ролите; огледало (трета позиция); дублиране; двойник; суфлиране; разговаряне с вътрешен аз; техника на празния стол; монолог (soliloquy); монодрама; винетка; плей-бек техника; говорене настрани/на себе си (aside), социодрама и др.); - психодрама на сънища (съновен процес - манифестно и латентно съдържание на съня, сценично тълкуване на съня), матрица на социалното сънуване; - основни фази на психодрамата (загрбяване, действие, споделяне, процес анализ); - групово-динамични и междуличностни процеси; - терапевтичните фактори в психодрамата: действен катарзис, действен инсайт, корективно емоционално преживяване, реинтеграция на новия преживелищен опит, ново научаване - емоционално, когнитивно, интерперсонално; - групова терапия и терапевтични фактори в групово-динамичните подходи: "вливане" на надежда, универсалност, предаване и придобиване на информация, алтруизъм, корективна преоценка на първичната семейна група, развитие на социализиращи техники, имитативно поведение, междуличностно учене/научаване, групова кохезия, катарзис, екзистенциални фактори); - социометрия като изследователски инструмент на метода; и др.

- Задълбочено познание на новите тенденции в развитието на индивидуалното и групово прилагане на психодрамата, социометрията и груповата терапия.

- Базисно познание на методи на описване и изследване на собствената психотерапевтична / психодраматична практика.

¹⁹ Освен при водещия/ите обучението обучител/и, до 15% от часовете за теоретична подготовка може да преминават и при друг/и обучител/и, съобразени с подготовката на тази степен, по препоръка и с одобрението от страна на обучителния институт.

²⁰ Изписване на името на български език и идентично на Jacob Levi Moreno.

- Базисно познание за прилагането на инструментите за научно наблюдение и изследване, участие и инициране на изследвания в областта.
- Познание за приложението на метода в различни контексти: клиничен, културен, социален, институционален, организационен и др.
- Приложение на метода в индивидуална психотерапия и консултиране и при работа с двойки, семейства и системи.
- Приложение на метода при работа с бебета, деца и юноши.
- Приложение на метода при пациенти/клиенти с различна психична проблематика.
- Връзка на психодрамата с другите психотерапевтични методи (модалности).
- Етични правила и норми на професията.
- Други специфични особености за практиката на професионално практикуващия психодраматист – психодрама-асистент (консултант), психодрама терапевт и психодрама водещ.

Практика под супервизия

В процеса на обучение стартира и практиката на обучаващите се, която протича задължително под супервизия, която се разглежда като:

- **Учебна супервизия** като неразделна част от обучението, целяща развиването на професионалната компетентност. Служи за интегриране на знанията, уменията и ценностите и нагласите, които обучаваните са придобили по време на професионалното си обучение. Фокусът е върху изучаването на специфични методи, умения и подходи. Прилага се в първо и второ обучително ниво.

В първото ниво супервизията е директна, при взаимното водене на обучаващите се. В последните две години на второто ниво към този вид супервизия се добавя индиректната супервизия на собствената практика извън групата. 80% от супервизията на собствената практика е групова, в обучителната група, 20% от супервизията на собствената практика е индивидуална или на екипа. Провежда се от обучителите или други супервизори с компетентност от списъка с обучители на обучителната програма.

- **Супервизия на практиката с пациенти/клиенти**²¹. Фокусът е върху пациентите/клиентите на вече дипломираните психодраматисти, като част от ППР и работата с тях. Провежда се от супервизори с компетентност да изпълняват тази роля, одобрени от обучителния институт/програма.

²¹ Супервизията на практиката с пациенти / клиенти е част от ППР на психодрама терапевта / психодрама водещия.

- **Собствена практика извън обучителна група.** Обучаващите се в последните една-две години на второ ниво, независимо, че вече имат правоспособност на психодрама-асистенти (консултанти), могат и е необходимо да имат собствена практика - в група и индивидуално, извън групата. Изискват се минимум от общо 160 учебни часа практика, разпределени като 130 учебни часа водене в собствена група, извън обучителната, и 30 учебни часа водене на индивидуална или на двойката / семейна психодрама. Собствената практика се протоколира от обучаващия се. Тази практика се подкрепя и е изцяло покрита от учебната супервизия.

Собствената практика на обучаващия се е супервизирана в обучителната група или извън нея. Двама обучаващи се във второ ниво могат да водят в екип, както и по този начин, като екип, да бъдат супервизирани. Обучаващ се може да е в екип с вече дипломиран психодрама водещ / психодрама терапевт, като последният не е длъжен да участва в груповите супервизии на обучаващия се, но е желателно да участва в случаите на екипна супервизия.

Практическа работа / Стаж²² в институция за психично здраве или еквивалентен професионален опит, включващ опит с психосоциални кризи и взаимодействие с други специалисти в областта на психичното здраве. При специализирано обучение в метода това е равностойно на водене на собствена практика извън групата.

10. Участници в обучителния и изпитен процес

В процеса на обучение участват: - обучаващите се кандидати за психодрама терапевти / психодрама водещи, както и - водещи на група за личен опит, - обучители, - супервизори и - изпитващи.

Всеки един от изброените е нужно да притежава професионална компетентност, подходяща да изпълнява съответната роля и свързаните с нея задачи в обучителния процес според минималните стандарти.

БДПГТ отстоява и спазва етичните принципи в обучението на професионално практикуващи психодраматисти и специално препоръчва ясно разделение на ролите в процеса на обучение.

- Обучители

Обучителите са **основни обучители и обучители.**

²² Специфично изискване към кандидати за степента психодрама терапевт (съобразно стандартите на БАП/ЕАП).

Основният учител отговаря за управлението и провеждането на целия учебен процес, за създаването на нови програми, подбора на учители и асистенти, ръководи екипа от учители.

Основният учител е дипломиран психодрама терапевт / психодрама водещ от институт с акредитирана от БДПГТ учебна програма или предлагана от институт институционален член на ФЕПТО, с минимум 5 години следдипломен стаж, вкл. опит в клиничното или съответно на компетентността практикуване на метода, от които поне 2 години в учебен процес.

Учителят води учебния процес.

Учителят е дипломиран психодрама терапевт / психодрама водещ от институт с акредитирана от БДПГТ учебна програма или от институт институционален член на ФЕПТО, с минимум 5 години следдипломен стаж, вкл. опит в професионално практикуване на метода, от които поне 2 години в учебен процес.

Компетентност на учителите в подготвително, първо и второ ниво на обучение

– Да е дипломиран психодрама терапевт / психодрама водещ с опит в собствената си област на приложение на метода, който отговаря за учебния процес, със задълбочени познания за професията, за етичните норми на практикуване и задължения на учителите и обучаваните.

- При подготвително ниво учителят би могъл да е психодрама водещ.

- При обучение на психодрама терапевти се изисква поне един от учителите да е психодрама терапевт.

– Да умее да разработва учебни програми в метода в образователни, културни, социални, здравни или други свързани полета и области.

– Да е способен да планира програма за обучение, включително супервизия и подпомагане на обучаваните в развитието на професионални възможности и интегрирането им в педагогическите, учебните и др. дейности.

– Да познава и спазва минималните стандарти за обучение на БДПГТ, ФЕПТО, както и на другите изисквания на БДПГТ, БАП, ЕАП, както и други техни изисквания във връзка с учебния процес.

- Супервизори

Супервизори са практикуващи в различни сфери и полета на помагачите дейности, индивидуално и групово, с компетентност да обучават, подпомагат, проследяват и напътстват развитието на обучавания се.

Супервизори в учебната супервизия и на собствената практика извън обучителната група са обучители, супервизиращи работата на кандидата в процеса на обучението.

Супервизор на собствената практика извън обучителната група се избира от супервизирания по препоръка и със съгласието на обучителите.

Супервизор на практиката в рамките на ППР биха могли и да не са тези, които са били заети с прякото обучение на супервизирания, извън рамките на обучителния институт.

- Изпитващи

Изпитващите са професионално практикуващи психодраматисти. Те са членове на изпитната комисия при приключването на първо и второ ниво на обучение. **Изпитната комисия** се сформира по покана на института, предлагащ програмата и със съдействието на УС.

В изпитната комисия влизат **минимум от 3-ма члена**, в т.ч. обучител на кандидата, независим изпитващ от друг обучителен институт в метода и представител на УС.

- **Независим изпитващ за ниво психодрама-асистент (консултант)** е изпитващ, член на института / програмата, в която се обучава кандидатът, но различен от обучителите, отговорни за неговата подготовка.

- **Независим изпитващ за ниво психодрама терапевт / психодрама водещ** е изпитващ, член на друг обучителен институт, по избор и покана на обучителния институт.

- **Представител на УС** е член на УС на БДПГТ.

Изпитната комисия се председателства от обучител на изпитвания. За проведения изпит се изготвя **изпитен протокол** в 2 екземпляра, който се подписва от членовете на изпитната комисия и подпечатва с печата на БДПГТ. Изпитния протокол остава и се съхранява в документацията на института, предлагащ обучителната програма. Второто копие от изпитния протокол се предоставя на УС.

11. Изпитна процедура

Оценяването на обучаващия се преди дипломиране включва оценяване на неговата практика (в съответствие с обучителното ниво), теоретична подготовка и личностна и професионална зрялост.

Първото и второ ниво на специализираното обучение в метода завършват с изпит и се удостоверяват с диплома. Поканата за явяване на изпит за първо и второ ниво се отправя по преценка на обучителите.

Дипломите за завършено първо и второ обучително ниво (психодрама-асистент (консултант) и психодрама терапевт/психодрама водещ) се регистрират веднъж в регистъра на обучителния институт и втори път в регистъра на БДПГТ, на базата на изпитния протокол.

Дипломите се изготвят на български език и се подписват от основните обучители. При желание обучителният институт предоставя подлистник на английски език.

- Изпитната процедура за нивото психодрама-асистент (консултант), включва:

- 1) Полагане на практически изпит
- 2) Изготвяне и предварително представяне на 5 протоколи от обучителни сесии и процес анализ

Удостоверяването на практическа правоспособност психодрама-асистент (консултант), освен горното, изисква кандидатът да има завършено университетско образование (поне бакалавърска степен). Придобитата академична степен се удостоверява с документи, които биват регистрирани в регистъра на института, предлагащ обучителната програма.

- Изпитната процедура за ниво психодрама терапевт/психодрама водещ, включва:

- 1) Полагане на практически изпит
- 2) Изготвяне и предварително представяне на 5 протоколи от обучителни сесии и процес анализ
- 3) Писмена теза по психодрама, отразяваща собствената практика на кандидата - експериментална част и изследователска част²³. Тезата има за предмет идея, понятие или концепция от психодраматичната теория, които биват илюстрирани през практическия опит в работа с група на изпитвания. Представя се и се защитава пред групата и изпитната комисия. Тезата е с обем от 15-30 страници, без приложенията и библиографията. Изготвя се в добрите традиции на представяне на писмен текст.

За удостоверяването на правоспособност психодрама терапевт/психодрама водещ и издаване на диплома, освен горното, се изисква кандидатът да има поне магистърска степен²⁴, или еквивалентно на нея университетско образование по психотерапия. Придобитата академична степен се удостоверява с документи, които биват регистрирани в регистъра на института, предлагащ обучителната програма.

²³ Съобразно последните изменения на обучителните стандарти на ФЕПТО, приети на ОС през 2020 г.

²⁴ За повече информация виж [„Ключови компетентности на психотерапевта, практикуващ в Европа“](#) Предисловие.

12. Квалификация и правоспособност

След преминаването през специализирано обучение, в зависимост от покритите критерии и компетенции на обучаващия се или етапа, на който се намира в своето обучение, се придобиват следните степени на правоспособност:

Психодрама-асистент (консултант) - има квалификация и право да прилага техники и подходи от метода и да участва в терапевтичен или консултативен процес, в екип с психодрама водещ или психодрама терапевт.

Психодрама-асистент (консултант) в процес на второ ниво на обучение би могъл да прилага метода под учебна супервизия, сам или с друг психодрама-асистент (консултант), като част от обучението.

Психодрама водещ - има квалификация и право да прилага самостоятелно психодрамата като групов и/или индивидуален метод за личностно развитие, разширяване на социалната компетентност в контекста на педагогическата, културната, психосоциалната и организационна работа.

Психодрама терапевт - има квалификация и право да прилага самостоятелно психодрамата като групов и/или индивидуален психотерапевтичен метод.

Професионално практикуващият психодраматист във всяка от трите степени на правоспособност познава и може да прилага метода съобразно философската и теоретична система на Дж. Л. Морено; работи според етичните норми на БДПГТ; развива отговорно практиката си, съобразно професионалните изисквания и в срещи с колеги, регулярна супервизия и /или други форми на обмен и професионално развитие.

III. АКРЕДИТАЦИЯ И МОНИТОРИНГ

Настоящият раздел се занимава с акредитацията и мониторинга на обучителни програма, осъществяваща специализирано обучение в метода.

1. Основни принципи

- Акредитацията на обучителни програми се извършва в дух на добронамереност и подкрепа в развитието на обучителните програми и екипи.

- Акредитацията и мониторингът на обучителните програми целят осигуряването на висок стандарт в обучението и развитието на професионална компетентност и практика в метода.

- Процедурата по акредитация стъпва на познати добри практики при представяне на нови обучителни програми и процедурата по приемане на институционални членове на ФЕПТО.
- Процедурата по акредитация се води от разбирането, че създаването на добра програма е сложен и продължителен процес, който не може да бъде изпълнен и гарантиран с еднократен акт на формално съставяне и приемане
- За гарантиране изпълнението на минималните стандарти за специализирано обучение, в процеса на акредитация се осигурява консултативно-менторска подкрепа от професионалисти с опит в обучението.
- Консултанти-ментори при акредитационния процес са психодрама-терапевти / психодрама водещи от списъка на БДПГТ, който се изготвя, поддържа и актуализира на годишна база като всеки обучителен институт предлага свои членове в него.
- След акредитиране на обучителна програма БДПГТ осъществява периодичен мониторинг с цел повишаване качеството на предлаганото специализирано обучение в метода.
- Мониторингът е инструмент за подпомагане на развитието на обучителната програма и нейния екип в спазването на висок стандарт при изграждането на психодрама терапевти / психодрама водещи.

2. Определения

Обучителна програма, която кандидатства за подготвителен етап

Това е обучителна програма, която заявява желание да се акредитира²⁵ и бива първоначално регистрирана за 3-годишно предварително наблюдение. БДПГТ назначава консултант-ментор от списъка си, с негово съгласие и със съгласието на кандидатстващата програма, който наблюдава и подпомага процеса на подготовка. След първоначалната регистрация обучителната програма преминава през процес на наблюдение и консултации от страна на консултант-ментор, с оглед покриване на минималните стандартите.

Обучителна програма-кандидат за акредитация

Обучителна програма-кандидат²⁶ е програма, която е била първоначално регистрирана от БДПГТ и е преминала успешно през 3-годишен предварителен етап на наблюдение, и кандидатства за акредитация. Обучителна програма е необходимо да има поне 3-години

²⁵ За това кой може да предлага обучителни програми Виж раздел I. Въведение, т. 5.

²⁶ За това кой може да предлага обучителни програми Виж раздел I. Въведение, т. 5.

опит преди датата на кандидатстване за акредитация, както и да има поне 5-ма завършили обучението си.

Акредитирана обучителна програма

Акредитираните обучителните програми²⁷ са програми, които са преминали успешно процеса на акредитация и спазват всяка част от минималните стандарти за обучение, етични принципи и познатите добри практики²⁸. След успешно акредитиране БДПГТ издава удостоверение за акредитация.

Акредитация

Акредитацията е процес, в който обучителна програма кандидатства за удостоверяване спазването на минималните стандарти на БДПГТ за специализирано обучение в метода.

Процесът на акредитация включва оценка на предложената програма от организацията кандидат, подпомагане при изпълнение на стандартите за качествена програма за специализирано обучение в метода, представяне на програмата пред професионалната общност и становище за акредитация, при липса на други условия, пречатстващи този процес.

Валидност на акредитацията

Одобрението за акредитацията на обучителните програми е за срок от 7 години, считано от датата на удостоверението за акредитация, при условието за осъществяване на периодичен мониторинг след изтичането на акредитацията или в последната година от акредитирания период. В резултат на успешен мониторинг акредитацията на програмата бива удължена за нов 7-годишен период.

Акредитацията може да отпадне при отказ от института, осъществяващ програмата за осъществяване на мониторинг. При отказ за акредитация се изготвят препоръки и срок за отстраняване на несъответствията с минималните стандарти с цел постигане на критериите за акредитиране и подновяване на процедурата по акредитация в бъдеще.

Мониторинг

Процес на преглед на обучителната програма, нейното развитие и изпълнение, който проверява спазването и прилагането на минималните стандарти в обучителния процес, работа на обучителния екип, изпитните процедури, ЕК и др. Мониторингът се осъществява от БДПГТ в партньорство с акредитираните от него обучителни програми.

²⁷ За това кой може да предлага обучителни програми Виж Раздел I. Въведение, т. 5.

²⁸ За това кой може да предлага обучителни програми Виж раздел I. Въведение, т. 5.

Мониторингът може да бъде осъществяван чрез: - срещи между професионалисти и екипи; - преглед на документи на организацията - преглед на публична информация, достъпна в сайт и социалните медии.

Мониторинг се осъществява след първоначалното акредитиране на дадена обучителна програма на всеки 7 години. При установяване на несъответствие, мониториращият орган чрез УС отправя препоръки за срок за тяхното отстраняване.

При успешен мониторинг БДПГТ издава удостоверение за продължаване на акредитацията на обучителната програма с още 7 години.

3. Условия за акредитация

Акредитацията на обучителни програми се осъществява на базата на:

- На изпълнение на минималните стандарти за специализирано обучение в метода.
- Спрямо капацитета на обучителния екип и способността му да организира поемането на всички необходими роли в един обучителен процес: обучители, супервизори и др., гарантиране на професионалната етика и развитие на екипа.
- Доказателства за последователност, задълбоченост и традиция в развитието на обучителната практика на програмата-кандидат, като например: списък на завършили студенти в двете обучителни нива: психодрама асистент (консултант) и психодрама терапевт/психодрама водещ.
- Доказателства за добро име и практика сред професионалната колегия и членовете на общността.

4. Органи по акредитация

Органи в процеса на акредитация на обучителни програми за специализирано обучение в метода са УС, КС и консултантите-ментори.

УС подпомага процеса по акредитация като:

- Регистрира първоначално програмата за 3-годишно предварително наблюдение, на основание писмено заявление от страна на института, към който се предлага програмата.
- Излъчва един консултант-ментор за предварителна работа с предварително регистрирана за акредитация програма. Консултантът-ментор се определя от УС от списъка на консултантите-ментори на БДПГТ, за които всеки институт предлага членове.

- След изтичане на предварителния етап взема решение за стартиране на процедура по акредитация. Определя трима консултанти-ментори по акредитацията, които нямат свързаност и/или зависимост с него или обучителната програма-кандидат, която да бъде предпоставка за етични предизвикателства в хода на процеса по акредитация.
- Предоставя цялата информация за етапите, сроковете на процедурата, както и за необходимата документация, която се изисква от обучителната програма-кандидат в процеса на акредитация.
- Осигурява възможност на обучителната програма-кандидата за представяне на програмата и организацията пред професионалната общност, напр. по време на национални конференции, ОС и др. професионални форуми.
- На база на изготвеното от КС становище да вземе решение за акредитация или отказ от акредитация.

КС подпомага процеса по акредитация като:

- Разглежда заявката за предварителна регистрация на обучителна програма-кандидат за 3-годишно предварително наблюдение и предлага на УС консултант-ментор от списъка на консултанти-ментори на БДПГТ.
- След изтичането на подготвителния етап, на базата на първоначалната заявка и на доклада на консултант-ментор съставя становище, което предлага на УС с предложение за решение за стартиране или отказ от стартиране на процедура по акредитация. При отказ от стартиране на процедура по акредитация посочва аргументи.
- След изтичането на подготвителния етап и при отправено предложение за стартиране на процедура по акредитация, предлага на УС за одобрение списък от трима консултанти-ментори по акредитацията на обучителната програма-кандидат от списъка на консултантите-ментори на БДПГТ.
- Разглежда кандидатурата за акредитация и доклада на комисията от 3 консултанти-ментори по акредитацията и изпълнението на всички стъпки от стартиралата процедура по кандидатстване за акредитация. На това основание предлага на УС становище за акредитацията или отказ от акредитация на програмата-кандидат.

Консултантите-ментори подпомагат процеса по акредитация като:

- Наблюдават, проследяват и консултират създаването и провеждането на нови обучителни програми през 3-годишния подготвителен етап. Работата им в 3-годишния подготвителен етап обхваща целия спектър от възможна подкрепа по съдържанието, логистиката и провеждането на специализиран обучителен процес в метода с оглед постигането на минималните стандарти.
- Наблюдават, проследяват и оценяват създаването и провеждането на нови обучителни програми в процеса на акредитация. Работата им в акредитационния процес обхваща

оценка на обучителната програма-кандидат на базата на документи, информация, практика, предлагано съдържание, с оглед постигането на минималните стандарти.

5. Основни роли и задачи в процеса по акредитация и мониторинг

Обучителна програма-кандидат

- Приема и спазва минималните стандарти, ЕК, изискванията за 3-годишния подготвителен етап и процедурата по акредитация.
- Предоставя необходимата информация и документация, за да бъде възможно осъществяването на процеса по акредитация.
- Партнира си с консултант-ментор през 3-годишния подготвителен при изясняване на всякакви въпроси, свързани с програмата на обучение, процеса на обучение и тяхното оптимизиране.
- Партнира си с консултантите-ментори в процеса на акредитация при изясняване на всякакви въпроси свързани с програмата на обучение, процеса на обучение и тяхното оптимизиране.

Консултант-ментор

Консултантът-ментор бива консултант-ментор за 3-годишния подготвителен етап, консултант-ментор по акредитацията и консултант-ментор в процеса на мониторинг. Той трябва:

- Да е дипломиран психодрама-терапевт / психодрама водещ с поне 5-годишен следдипломен стаж, от който поне 2-годишен опит в обучителни програми.
- Да се ползва с добро име сред колегите и практика; - да представя редовно практиката си в професионални форуми; - да познава минималните стандарти за специализирано обучение в метода, ЕК и процедурата по акредитация и мониторинг; - да няма обвързаност и/или някакви зависимости с обучителната програма-кандидат.
- Бива предлаган за определена роля от КС и осъществява дейността си след решение на УС.
- Да изготви доклад за всеки етап от процедурата – подготвителния етап и същинската акредитация, които да послужат на КС за изготвяне на нейното становище.
- Получава възнаграждение за своята дейност в размер, определен от УС.²⁹

²⁹ Виж Раздел II. т. 9. Съдържание на обучението

КС

- КС избира и предлага на УС консултант-ментор от списъка с консултанти-ментори на БДПГТ за работа с програмата-кандидат през 3-годишния подготвителен етап.
- Приема и разглежда доклада на консултанта-ментор от 3-годишния предварителен етап като на негова база изготвя становище до УС с предложение за стартиране или не на акредитация.
- КС избира и предлага на УС трима консултант-ментор от списъка с консултанти-ментори на БДПГТ за работа с програмата-кандидат в процеса на акредитация.
- Приема и разглежда доклада на тримата консултанти-ментори по акредитацията като на негова база изготвя становище до УС с предложение за акредитиране или отказ от акредитиране на обучителната програма-кандидат.

УС

- Изисква от всеки обучителен институт с акредитирана от него програма и институтите, институционални членове на ФЕПТО, да номинира до двама обучители, отговарящ на изискванията за консултант-ментор и изготвя списък на БДПГТ на консултанти-ментори за 3-годишния подготвителен етап и акредитацията на нови обучителни програми.
- Предлага на обучителната програма-кандидат консултант-ментор за всеки от етапите - 3-годишния подготвителен етап, акредитацията и мониторинга на акредитирани програми.
- За всяка програма-кандидат се избират различни консултанти-ментори от списъка на БДПГТ.

6. Процедура по акредитация

Подготвителен етап

- Институтът, представляващ обучителната програма-кандидат за акредитация, попълва заявление по образец за предварителна регистрация за акредитация. Заявлението се адресира до УС. В него кандидатът декларира желанието си за преминаване през 3-годишен подготвителен етап, предшестваш същинската акредитация.
- В заявлението институтът представящ обучителната програма описва предмета си на дейност, назовава и удостоверява юридическата регистрация или форма на сдружаване на обучителите, органите и формите на управление и представляващите го.
- УС осъществява предварителна регистрация на програмата-кандидат и определя консултант-ментор за подготвителния етап на базата на предложението от КС.

- УС назначава консултант-ментор и сключва договор с него за подготвителния етап.
- В края на 3-годишния подготвителен етап консултантът-ментор изготвя доклад и го предава на УС. УС предоставя на КС за становище относно стартирането или отказа от стартиране на процедура по акредитация.

Същински етап

Процедурата по акредитация стартира с решение на УС, след изтичането на 3-годишния подготвителен етап, на базата на предоставеното от КС становище. УС информира писмено обучителната програма-кандидат за решението си за стартиране на акредитационна процедура. В поканата са посочени 3-мата консултанти-ментори по акредитацията и график на дейностите по акредитиране.

Документи и изисквания при акредитация

Документите и информацията, както и всяка или изискване във връзка с акредитацията се предоставят и осъществяват от института, предоставящ програмата-кандидат, с подкрепата и съдействието на определените от консултанти-ментори и с помощта и съдействието на КС и УС.

Документи, представяни от института, представящ програмата-кандидат:

- **Писмено представяне на програмата-кандидат** – включва описание на програмата по елементи на обучение, съдържание, брой часове, съобразени с минималните стандарти.
- **Подробно описание на текущата му дейност** – в момента на кандидатстване и (поне) за последните три години; включително колко и какви групи (терапевтични, обучителни, други) има; в какъв формат са – седмични, месечни, друго; колко са участниците във всяка от тях; с каква честота се случват срещите им.
- **Описание на дипломирани на всички нива и в цялото им друго разнообразие**, ако съществува - от момента на създаването си до момента на кандидатстването за акредитиране.
- **Предоставяне на 2 препоръки от обучителни институти**, обучаващи по програми, акредитирани от БДПГТ или институционални членове на ФЕПТО, които познават обучителите, обучителния процес и неговото съдържание, имат лично впечатление от атмосферата и обучителните традиции в него и биха гарантирали за тях, в които описват тези свои впечатления и мнение. (Останалите обучителни институти с акредитирани програми или предлагани от институционални членове на ФЕПТО, извън препоръчващите, имат право и възможност да изразят мнението си за института, предоставящ програмата-кандидат и за самата програма. Мненията и препоръките се изготвят в писмен вид и се адресират до КС. Всички постъпили мнения стават част от съдържанието на доклада на КС във връзка с акредитацията на кандидата.)

- **Представяне на основния/ите учител/и, учителите, супервизорите на екипа** на института, предоставящ програмата-кандидат за акредитация.
- **Предоставяне на копия от дипломите на поне 5 вече дипломирани студенти** към датата на подаване на заявление за акредитация.
- **Представяне на списък със завършилите и/или преминалите през обучение в програмата** на института/програмата-кандидат психодрама асистенти (консултанти) и психодрама терапевти/психодрама водещи.
- Представяне на **подробен списък с литература**, която програмата-кандидат препоръчва на обучаващите се.

Други документи и изисквания:

- Задължително изискване е в екипа от учители на програмата-кандидат да има **поне двама дипломирани учители (психодрама терапевти/психодрама водещи)**, които не са във връзка на зависимост/подчиненост помежду си извън програмата за обучение. Представят се копия от дипломите на всеки от двамата.
- Представя се **списък на публикациите** на основните учители на програмата-кандидат **в областта на метода**.
- Посочва се **система за супервизия/интервизия, както и имената на супервизора/ите** на програмата-кандидат и дейностите му.
- Ако програмата-кандидат няма изработен свой етичен кодекс, се изисква **потвърждение на съгласието и приемането на ЕК**.
- Текущо представяне на програмата-кандидат пред ОС на БДПГТ, професионалната общност в конференции и/или заседание на УС на БДПГТ, от момента на подготвителния етап до края на акредитационната процедура.

Заключителен етап

КС преглежда предоставените документи и информация, проследява дали са спазени всички изисквания и осъществява поне една среща с програмата-кандидат. На базата на документите и впечатленията от срещата, КС изготвя и представя пред УС становище за акредитиране или отказ от акредитиране на програмата-кандидат.

УС взема решение за акредитиране или отказ от акредитиране въз основа на изготвеното от КС становище.

7. Срокове

Подготвителният етап за акредитация продължава 3 години. Процедурата по акредитация продължава минимум 1 година и не повече от 2 години от момента на

стартиране на акредитацията до момента на гласуване от УС за акредитиране или отказ за акредитиране.

Подготвителен етап

- След получаване на заявка за регистрация за подготвителния етап за акредитация УС я регистрира в 30-дневен срок. УС информира КС за заявката в 14-дневен срок от постъпването ѝ.
- Не по-късно от 30 дни след получаване на заявката КС избира и предлага на УС консултант-ментор на обучителната програма-кандидат за подготвителния етап.
- След изтичането на подготвителния етап за акредитация и не по-късно от 30 дни след получаването на доклада на консултант-ментор КС изготвя становище към УС с предложение за стартиране на процедура по акредитация или отказ.

Същински етап

- След изтичането на подготвителния етап и получаване на заявка за акредитация УС я разглежда и информира КС за заявката за акредитация в 30-дневен срок от постъпването ѝ.
- Не по-късно от 30 дни след получаване на заявката КС разглежда, изготвя график, избира и предлага на УС трима консултанти-ментори по акредитация.

Заключителен етап

- След изтичането на същинския етап на акредитация и не по-късно от 30 дни след получаването на доклада на консултантите-ментори КС изготвя становище към УС с предложение за акредитация или отказ от акредитация.
- До 14 дни след получаването на становището на КС УС взема решение за акредитация или отказ от акредитация на обучителната програма-кандидат, за което я уведомява писмено.
- При успешна акредитация УС издава удостоверение за акредитация.

Общи уговорки при процедурата по акредитация

Всички действия по същинския етап на акредитация, описани се осъществяват в координация между програмата-кандидат, консултантите-ментори и КС, в срок до 1 година от началото на процедурата. При невъзможност за спазване на срока по обективна причина се допуска отсрочка - не повече от 6 месеца, така че да е възможно в рамките на 2 години да завърши цялата процедура.

При възникване на извънредни обстоятелства и невъзможност за изпълнение на цялата процедура в рамките на 2 години, но не по вина на програмата-кандидат, становище за акредитация се издава след осигуряване на възможност от страна на УС и КС за изпълнение на цялата процедура.

При липса на данни за извънредни обстоятелства и неизпълнение в срок на процедурата по вина на кандидата се изготвя становище за акредитация на база на получените данни и събрана информация.

8. Процедура по мониторинг

Мониторинг на обучителна програма се осъществява веднъж на всеки 7 години, считано от датата на получаване на одобрение за акредитация. Той цели подновяването или отпадането на акредитацията. Мониторингът продължава не повече от 3 месеца

Мониторингът:

- Се инициира от УС и се осъществява със съгласието на института, предоставящ акредитираната програма. Провежда се в дух на партньорство и разбирателство.
- Мониторингът се осъществява от КС по решение на УС, която излъчва общо 3 консултанти-ментори по мониторинга. Двама от тях са от списъка на БДПГТ към момента на провеждане на мониторинг, различни от консултантите-ментори, участвали в процедурата по акредитация на програмата и отговарящи на същите условия, описани в определението за *консултант-ментор*. Един е представител на КС.

Мониторингът се осъществява чрез:

- Преглед на документацията и процеса на обучение (запазване на рамката или наложили се изменения), както и всички нововъведения с цел развитие.
- Разговори и обсъждания с обучителния екип на института, предоставящ програмата и студенти и бивши студенти на програмата.
- Преглед на изпитни процедури и протоколи, и процедури за супервизия в програмата.
- Обсъждане на етични и професионални норми, следвани в традицията на програмата / организацията и тяхното съответствие с приетите добри практики и стандарти на БДПГТ, ЕК.

Процедурата и проведените дейности по мониторинг се осъществяват от излъчените 3-ма консултанти-ментори по процеса на мониторинг, които представят резултата от работата си пред КС, която изготвя становище и, ако е необходимо, отправя препоръки към програмата.

Мониторингът завършва по решение на УС, който взема решение на базата на постъпилото от КС становище.

При успешно протичане на мониторинга обучителната програма бива акредитирана за нов 7-годишен срок, считано от датата на удостоверението за мониторинг и продължаване на акредитацията.

9. Дължими такси и възнаграждения

През подготвителния етап за акредитация обучителната програма-кандидат заплаща веднъж годишно, за всяка от 3-те години, по 50% от минималната работна заплата за страната.

През същинския етап на акредитация обучителната програма-кандидат заплаща веднъж годишно, за всяка от годините на акредитация, по 50% от минималната работна заплата за страната.

Първото плащане става в срок от 14 дни след предварителната регистрация за акредитация. Всяко следващо плащане е в рамките на същия месец на следващата година.

За процедурата по **мониторинг**, инициирана от БДПГТ със съгласието на обучителната програма, се заплаща еднократна такса в размер на 20% от минималната работна заплата за страната към момента на възникване на основанието. Мониторингът стартира след нейното плащане.

Събираните такси покриват разходи на БДПГТ, вкл. за възнаграждение на консултантите-ментори за подготвителния етап, за акредитацията, както и други разходи, възникващи в хода на процеса по акредитация. Таксата е невъзвръщаема, независимо от крайния резултат по акредитацията.

Консултантите-ментори за подготвителния етап, за акредитацията и за мониторинга получават възнаграждение за своята дейност от БДПГТ в размер, определен от УС.

Всички плащания се извършват по банков път, по сметката на БДПГТ, обявена на сайта на дружеството.

10. Процедура по жалби и решаване на спорове

При възникване на спорове по време на акредитация или процедура по мониторинг се спазват всички етични правила, действия се в дух на разбирателство за изясняване на ситуацията.

При разрешаването на спор се действа съобразно Устава, ЕК и минималните стандарти за обучение и акредитация на обучителни програми.

При възникване на спор по време на процедура по акредитация или процедура по мониторинг, всяка една от участващите страни може да подаде жалба до УС, който по своя преценка би могъл да я насочи към ЕК или КС или и двете, за разглеждане и изготвяне на становище.

Ако УС е замесен и е страна по спора, всяка една от засегнатите страни може да подаде жалба до ЕК за разглеждане и изготвяне на становище.

IV. ПРОДЪЛЖАВАЩО ПРОФЕСИОНАЛНО РАЗВИТИЕ (ППР)

1. Общи положения

Всеки професионално практикуващ психодраматист следва да осъществява дейности, насочени пряко към неговото продължаващо обучение в обем от минимум 50 часа годишно или 250 часа за 5 години³⁰.

За психодрама-асистенти (консултанти), които са в процес на обучение за степен психодрама терапевт/психодрама водещ се приема, че покриват по подразбиране това изискване. За всички останали професионално практикуващи психодраматисти, съобразно границите на професионалната роля и правоспособност, съобразно изискванията на настоящите стандарти, се приема, че следва да имат грижа за продължаващото си професионално развитие.

2. Формати на продължаващото професионално развитие

-Повишаващи квалификацията или допълнителни професионални курсове в областта на психодрамата и нейни направления в акредитирани от БДПГТ обучителни програми или институционални членове на ФЕПТО, други терапевтични модалности (напр. модалности представени в АйЕйДжиПи³¹), представени в БАП, или признати от ЕАП, както и други национални дружества по психодрама.

- Професионална супервизия на практиката/клинична/групова работа и интервизия с колеги, членове на БДПГТ, ФЕПТО или БАП.

- Участие в конференции/професионални събития по психодрама и психотерапия.

³⁰ В хармония с изискванията на БАП и ЕАП за ППР <http://www.psychotherapy-bg.org/cpd-bg/>

³¹ АйЕйДжиПи е спелуването на абрувеатурата на Международната асоциация по групова психотерапия и групови процеси, съответно на IAGP.

- Професионални дейности в областта на психодрамата и психотерапията.³²
- Участие в допълнително обучение по психодрама и психотерапия като супервизор / изследовател / преподавател.
- Личен опит / терапия в други модалности, признати от БАП или ЕАП.

Препоръчително е часовете да са от различни дейности и различни видове участия в професионалния живот³³.

V. ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Проектът за минимални стандарти на БДПГТ за специализирано обучение по метода и процедура по акредитация и мониторинг на обучителни програми влиза в сила от датата на неговото приемане от ОС на БДПГТ и се отнася до нови програми за обучение в метода.

Програмите, които към момента на приемането на минималните стандарти се предлагат от институти институционални членове на ФЕПТО подлежат на мониторинг след 7 години.

³² Членство в Управителен съвет или Комисия и присъствие на заседания. Посочват се организацията, датите на заседанията на Управителния съвет/Комисия и брой на протоколираните часове на всяко заседание.

³³ Съобразно препоръките на ЕАП нито един от изброените по-горе формати на ППР не трябва да превишава 30% (75 часа) от общия брой необходими часове (250 часа) за период от 5 години назад.